

3 priedas. Lietuvių kalbos prestižo stiprinimo programa (1.6)

Eil. Nr.	Projektas	Vadovas	2020 m. atlikta	Finansuojama (metai)	2020 m. lėšos (Eur)
1.	Ignalinos rajono savivaldybės administracija				
1.1.	Ignalina – Lietuvių kalbos dienų sostinė	L. Sidorenkienė	Vasario 12–spalio 16 d. surengti 9 renginiai, skirti lietuvių kalbos prestižui didinti, visuomenės kalbiniam sąmoningumui ir aktyvumui skatinti: renginių ciklo atidarymo šventė, kurioje pristatyta paroda „Paliesk lietuvių kalbą rankomis“, D. Mikulėnienės knygos „Lietuvių tarmėyra: genezė, raida ir paradigmniai lūžiai“ sutiktuvės, Ignalinos Miko Petrausko muzikos mokyklos koncertas „Sraigių“ apdovanojimuose Lietuvos mokslų akademijoje, renginys „Pažink savo kaimynus tarmėje“, renginys „Lietuviškų vardų lobynas“, virtuali kalbos kultūros viktorina įvairaus amžiaus mokiniams, konkursas „Padėk suklypusiam žodžiui“, Lietuvos mokslų akademijos dienos Ignalinoje, baigiamasis renginys. Į Lietuvių kalbos dienų veiklas įtrauktos visos Ignalinos rajono mokyklos, viešoji biblioteka, muziejus, savivaldybės administracija, muzikos mokykla, kultūros darbuotojai. Renginiai viešinti rajono ir šalies spaudoje, savivaldybės ir savivaldybės biudžetinių įstaigų interneto svetainėse, socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje. Išleista Lietuvių kalbos dienų renginių afiša, sukurtas Lietuvių kalbos dienų logotipas.	2020 m.	700
2.	Vilniaus miesto savivaldybės administracija				
2.1.	Vieša paskaita „Vilnius stato“, skirta skatinti verslininkus kurti lietuviškus naujų gyvenamųjų kvartalų, sostinės verslo, prekybos centrų, daugiaaukščių pastatų pavadinimus	S. Bertulienė	2020 m. kovo 4 d. Vilniaus miesto savivaldybės Kolegijų salėje įvyko paskaita „Vilnius stato“, skirta skatinti verslininkus kurti lietuviškus verslo centrų pavadinimus. Paskaitą skaitė žurnalo „Gimtoji kalba“ vyriausioji redaktorė Rita Urnėžiūtė. Paskaita „Vilnius stato“ buvo transliuota tiesiogiai per „YouTube“, jos įrašas skelbiamas https://www.youtube.com/results?search_query=vilnius+video .	2020 m.	150
3.	Rokiškio rajono savivaldybės Juozo Keliuočio viešoji biblioteka				
3.1.	Pagiriamasis žodis gimtajai kalbai	D. Vilckickienė	Vasario 16–kovo 11 d. viešojoje bibliotekoje eksponuotos parodos: spaudinių paroda „Gyvenimas yra tai, kas greit praeina... Justinui Marcinkevičiui – 90“, „Lietuvių kalba, jos kalbininkai. Kraštiečiai kalbininkai“. Vasario 18 d. buvo paskelbtas kūrybos konkursas „Pagiriamasis žodis gimtajai kalbai“. Rugsėjo 5 d. paskelbti konkurso rezultatai ir visuomenei pristatyta Kriaunų krašto žmonių literatūrinė programa „Skrajojantis Sartų sūnus: reiškiau, giedu, linksminu“, skirta Lietuvos poezijos pradininkui Antanui Strazdui. Parengtas pristatymas skelbiamas https://www.rokiskis.rvb.lt/news/2744/68/Lietuviu-kalbos-dienos/ . Konkurso laureatai apdovanoti dailininkės Astos Keraitienės darbais, 4–5 vietų laimėtojai – Rokiškio krašto suvenyrais skėčiais ir kt., visi dalyviai – diplomais. Rugsėjo 4 d. visuomenei pristatyta poezijos ir muzikos valanda „Devyniabrolė“ pagal J. Marcinkevičiaus baladžių poemą „Devyni broliai“. Seminaras „Lietuvių kalbos istorija, dabartis ir ateitis“ parengtas ir pristatytas virtualioje erdvėje: https://www.rokiskis.rvb.lt/news/2752/68/Lietuviu-kalbos-istorija-dabartis-ir-ateitis/ ir kt.	2020 m.	800
4.	Šiaulių miesto savivaldybės viešoji biblioteka				

4.1.	Pažink lietuvišką žodį: kalbos kaita kartose	K. Mikliuvienė	Pagrindinis projekto tikslas – jaunosios ir vyresniosios kartos sutelkimas bendram dialogui apie gimtąją kalbą. Projekto veiklose dalyvavo 26 suaugusieji ir 120 moksleivių. Šiaulių miesto moksleiviai sukūrė per 30 eilėraščių apie gimtąją kalbą. Trijų kūrybinių dirbtuvių metu buvo išlankstyta 100 vėjo malūnelių, sukurti 7 vaikų ir senjorų kūrybiniai darbai – plakatai „Ką laisvės vėjai šneka...“, kurie šventiniu Lietuvai laikotarpiu buvo eksponuoti Šiaulių miesto maršrutinių autobusų stotelėse. Vyko susitikimai su kalbininku doc. Antanu Smetona, poete Zita Gaižauskaite. Vasario 24–25 d. organizuotos viktorinos „Literatūrinis protmūšis“ ir „Knygas skaitau – daug žinau“. Vasario 24–26 d. organizuotos interaktyvios viktorinos: „Neieškok žodžio kišenėje“, „Rašytojas ir kalba“, „Žodis – priešas ir draugas“, „Kalbos margumynai“. Vasario 25 d. įvyko edukacinis užsiėmimas-susitikimas „Tariu, einu rodyklių taku“. Įgyvendintos kultūrinės veiklos ir iniciatyvos sustiprino domėjimąsi lietuvių kalba, teigiamą požiūrį į lietuvių kalbą ir jos vartojimą.	2020 m.	900
5.	Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka				
5.1.	Graži kalba žmogų puošia	G. Vilčiauskienė	Vasario 3–liepos 16 d. buvo suorganizuota 19 renginių: 2 parodos („Lietuviško žodžio nešėjas ir skleidėjas Matas Slančiauskas“, „Lietuviško žodžio spalvos“), 8 popietės („Skaitome gimtąją kalbą“, „Oi sukas, sukas mįslių, patarlių ratelis“, „Moki žodį – rasi kelią“, „Kalbos margumynai“, „Popietė su Joniškio poete Regina Briedyte“, „Tarmiškai šneku – bagotas esu“, „Gimtosios kalbos grožis“, „Gimtųjų žodžių apkabintas, aš gyvas kalboje“), 3 konkursai („Raštingiausias bibliotekos lankytojas“, „Kaip lašelis tyro gintaro“, dailyrasčio konkursas), 2 testai, 2 garsiniai skaitymai („Lietuviškų pasakų skrynia“ ir garsiniai skaitymai Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Joniškio skyriuje), literatūros valandėlė „Kalba eilėse“, edukacinis užsiėmimas „Stendas lietuviškai kalbai“. Renginiai organizuoti viešojoje bibliotekoje ir 13-oje kaimo filialų. Projekto metu bendradarbiauta su mokyklomis, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Joniškio skyriumi, kaimų kultūros centrais.	2020 m.	300
6.	Kėdainių rajono savivaldybė				
6.1.	Lietuvių kalbos dienos Kėdainiuose – naujovėms pažinti, su verslininku, politiku, mokytoju bei mokiniu susidraugauti	R. Švedienė	Rugsėjo 8-ąją, Tarptautinę raštingumo dieną, kėdainiečiai buvo pakviesti į lietuvių kalbai skirtą renginį, kuris vyko Kėdainių rajono savivaldybės M. Daukšos viešojoje bibliotekoje. Pirmiausia buvo apdovanoti Kėdainių įmonių ir įstaigų gražiausių lietuviškų pavadinimų konkurso nugalėtojai, po pertraukėlės vyko paskaita-seminaras „Teksto skyryba: taisyklių naujovės ir bendrieji skyrybos trūkumai“, kurią skaitė Klaipėdos universiteto Filologijos katedros profesorius dr. Albinas Drukteinis. Renginyje dalyvavo daugiau nei 30 asmenų: mokytojų, mokinių, kitų kėdainiečių, žurnalistų. Spalio 9 d. Kėdainių rajono savivaldybės darbuotojai susitiko su Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro leidžiamo „Gimtosios kalbos“ žurnalo vyr. redaktore, Lietuvių kalbos draugijos valdybos sekretore Rita Urnėžiūte, ji skaitė paskaitą „Žodis gelbsti, žodis išduoda“. Spalio 9 d. Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešojoje bibliotekoje Rita Urnėžiūtė skaitė paskaitą „Metų žodis ir Metų posakis Lietuvoje ir svetur“.	2020 m.	500
7.	Kupiškio rajono Šimonių pagrindinė mokykla				
7.1.	Gimtoji kalba – tai Tėvynė	M. Kalvelienė	Vasario 14 d. vyko viktorina „Žinau aš – žinok ir tu“, kurios dalyviams teko prisiminti senuosius mėnesių pavadinimus, atpažinti senovinius lietuvių buitines daiktus, sudėlioti žinomų autorių eilėraščių posmus. Vasario 18 d. 6–9 klasių mokiniai vyko į Lietuvių kalbos	2020 m.	400

			instituta, aplankė interaktyvų lietuvių kalbos muziejų „Lituanistikos židiny“: Vasario 27 d. 4–9 klasių mokiniai dalyvavo dailiraščio konkurse „Šimonys – mūsų namai“, konkurse „Kalbų kengūra 2020“ ir Nacionalinio diktanto konkurse. Vasario 28 d. 5–9 klasių mokiniai dalyvavo renginyje „Vakaro skaitiniai“. Susirinkusieji išradingai, linksmi, garsiai skaitė įdomiausių knygų ištraukas, kiti jas iliustravo piešiniais, pasakojo apie knygų autorius. Kovo 10 d. vyko patriotinių dainų ir poezijos popietė „Dovana Lietuvai“. Jos metu 5–9 klasių mokiniai deklamavo pasirinktus posmus, dainavo patriotines dainas. Vasario 18–kovo 6 d. 5–9 klasių mokiniai kūrė „Linksmąsias gramatikas“, kuriose išradingai, linksmi bei įdomiai aiškino lietuvių kalbos gramatikos taisykles, sudarė knygą „Įdomiosios gramatikos“. Antrąją kovo savaitę mokiniai ruošė koliažus „Gražiausias žodis Lietuvai“. Lapkričio 25 d. mokykloje vyko baigiamoji konferencija „Gimtoji kalba – tai Tėvynė“. Mokiniai pristatė krašto kalbininkus, knygnešius, papasakojo apie gimtosios kalbos savitumą, įdomiausius papročius, tradicijas.		
8.	Kelmės rajono savivaldybės administracija				
8.1.	Kelmės krašto šviesuolių kelias: Žalpiai	O. Gudzinevičiūtė	Vasario 21 d. organizuotas Gimtosios kalbos dienos minėjimas Žalpiuose. Dalyvauta dviejose edukacinėse programose: „Gimtosios kalbos pamoka Žalpių muziejuje“ (gidės pasakojimas muziejuje, vaidybinė pamoka, dailiraščio rašymas) ir „Šviesuolių takais Žalpiuose“ Žalpių miestelyje, Žalpių bendruomenės namuose (ekskursija po miestelį, paskaita apie šviesuolius, Gimtosios kalbos dienos minėjimas, koncertas, etnografinių valgių ragavimas).	2020 m.	200
9.	Marijampolės kraštotyros muziejus				
9.1.	Lietuvos mokinių esė konkursas „Gimtosios kalbos šaltiniai“	V. Klesevičienė	Sausio–vasario mėn. parengti mokinių esė konkurso „Gimtosios kalbos šaltiniai“ nuostatai. Konkurse dalyvavo Marijampolės savivaldybės švietimo įstaigų (Marijampolės Rimanto Stankevičiaus pagrindinės mokyklos, Marijampolės savivaldybės Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazijos, Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos) mokiniai. Kovo 4 d. V. Mykolaičio-Putino muziejuje įvyko baigiamasis Lietuvos mokinių esė konkurso renginys, jame dalyvavo 40 dalyvių. Kovo 5–25 d. parengtas elektroninis 33 puslapių muziejaus organizuotus Lietuvių kalbos dienų renginius pristatantis leidinys, kuriame publikuojami ir geriausi Lietuvos mokinių esė konkurso dalyvių kūrybiniai darbai. Kovo 27–31 d. elektroninis leidinys pavišintas interneto portaluose „Etaplius“, „Mūsų savaitė“, „Sūduvos gidas“, interneto svetainėse „Lietuvos muziejai“, „Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejus“, Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejaus, Pasaulio marijampoliečių bendruomenės „Facebook“ puslapiuose.	2020 m.	450
10.	Vilniaus universitetas				
10.1.	Lietuvių kalbos tyrimų pristatymas konferencijoje ir el. leidinyje	V. Zubaitienė	Suorganizuota tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuvių kalba Lietuvoje ir pasaulyje“, skirta Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros 80-mečiui. Lapkričio 13 d. vykusioje nuotolinėje konferencijoje perskaityti 34 pranešimai (žr. pranešimų tezes: http://www.kalboscatedrosjubileeus.flf.vu.lt/wp-content/uploads/2020/11/lietuvi%C5%B3-kalba-Lietuvoje-ir-pasaulyje_11_092.pdf), dalyvavo per 100 klausytojų iš įvairių pasaulio šalių. Konferencijos dalyviai mokslinių tyrimų ir pranešimų pagrindu pateikė 16 straipsnių. Parengtas ir publikuotas el. straipsnių rinkinys „Sinchroniniai ir diachroniniai lietuvių kalbos tyrimai“ (teminis specialusis el. tarptautinio lietuvių kalbai skirtą žurnalą „Lietuvių	2020 m.	940

			kalba“ Nr. 15 (2020) priedas, žr. http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/issue/view/147). Straipsnių rinkinyje pristatomos publikacijos apima visų kalbos lygmenų – fonetikos ir fonologijos (2 straipsniai), žodžių darybos (2 straipsniai), dialektologijos (3 straipsniai), gramatikos (2 straipsniai), leksikos ir semantikos (2 straipsniai), kalbos istorijos (5 straipsniai) – tyrimų sritis.		
10.2.	Lietuvos gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys	I. Hilbig	Kaupia ir analizuota naujausia tikslinė mokslinė literatūra. Įvyko 20 nuotolinių projekto posėdžių. Apgalvoti būsimi straipsniai ir monografijos skyriai ir koncepcija. Parengta kiekybinio ir kokybinio tyrimo metodika ir įrankiai: parengti, išsamiai išdiskutuoti apklausos anketos klausimai, pasirinktos tikslinės kokybinio tyrimo grupės (mokiniai, mokytojai, vaikus auginantys asmenys), parengti 3 kiekybinio interviu scenarijai kiekvienai grupei, kiekybinė anketa ir interviu scenarijai išbandyti. Įmonė „Norstat“ internetu atliko reprezentatyvią kiekybinę Lietuvos gyventojų apklausą apie kalbines nuostatas ir kalbų vartojimą. Nepaisant pandemijos sėkmingai įvyko abi numatytos komandiruotės į Suvalkiją ir Dzūkiją. Iš viso gyvai ir nuotoliniu būdu atlikta 92 interviu (nuo 10 iki 100 min. trukmės). Atliktas pirminis statistinis kiekybinės apklausos duomenų apdorojimas, pradėta kiekybinė apklausos duomenų analizė. Išrašinėtojos išrašyta 26 val. turimų interviu, tyrėjų (atrankiniu būdu) – 11 interviu. Iš populiarių interneto portalų delfi.lt, 15min.lt ir lrt.lt, naudojantis „Google Chrome Web Scraper“ įrankiu, sukaupta apie 850 straipsnių, kuriuose vartojama kolokacija <i>lietuvių kalba</i> , žiniasklaidos diskurso tyrimui.	2020–2021 m.	20500
11.	Lietuvių kalbos institutas				
11.1.	Valstybinės kalbos padėtis Šalčininkų rajone: dabartis ir perspektyvos	V. Meiliūnaitė	Šalčininkų rajono savivaldybės plotas išstudijuotas administraciniu (seniūnijų skaičius), kalbiniu (pvz., Lietuvių kalbos atlaso, išskirtų punktų skaičius) ir kitais (pvz., gimnazijų, kitų objektų skaičius) požiūriais. Nupiešti Šalčininkų rajono <i>Lietuvių kalbos atlaso</i> punktų ir tarminio jų priklausymo žemėlapiai. Kadangi dėl sudėtingos šalies epidemiologinės padėties nepavyko surengti kompleksinės ekspedicijos, surengtos 5 asmeninės išvykos (vyko projekto vadovė V. Meiliūnaitė) į Šalčininkus kalbiniam kraštovaizdžiui fiksuoti (užfiksuota per 600 vaizdų). Atlikta pirminė šių duomenų analizė. Nustatyta, kad oficialioji vartoseną suponuoja dviejų (lietuvių ir lenkų) kalbų konkuravimą vartosenoje (tai liudija oficialieji užrašai ir dauguma skelbimų). Akivaizdu, kad gana gausiai vartojama ir rusų kalba (vietinėje spaudoje greta lietuviškų tekstų teikiami ir rusiški ir kt.). Pagal metinį planą buvo norima gretinti naujai surinktą garso įrašų ir perceptyviųjų anketų medžiagą, kuri dėl objektyvių priežasčių nebuvo surinkta. Didesnis dėmesys skirtas anksčiau surinktos medžiagos, saugomos Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro Tarmių archyve, pirminei analizei ir atrankai (peržiūrėta apie 250 garso įrašų). Atskirai peržiūrėta rankraštinė medžiaga – tarmių aprašų ir transkribuotų tekstų sąsiuviniai. Taip pat rinkta kalbinė ir etnografinė, istorinė literatūra apie dominantį regioną.	2020–2021 m.	16600
12.	UAB Telekomunikacijų technologijų centras				
12.1.	TV laidų Visagine (savaitės (dienos) įvykių (žinių) apžvalga lietuvių kalba prieš naujienų laidą „TTS NEWS“)	I. Nedelko	Sukurta ir transliuota 50 originalių 7–10 min. trukmės televizijos naujienų laidų lietuvių kalba „Savaitės kontūrai“ per Visagino miesto kabelinę televiziją „Sugardas“ prieš naujienų laidą „NEWS.TTS“, „YouTube“ kanalu, informacija skelbta tinklalapyje NEWS.TTS.LT. Laidose pateiktos aktualiausių Visagino įvykių santraukos lietuvių kalba.	2020 m.	5625

	sukūrimas ir transliavimas				
13.	Valstybinė lietuvių kalbos komisija, portalas „Pasaulio lietuvis“				
13.1.	Teminių puslapių „Lietuvių kalbos naujovės ir įdomybės“ rengimas ir publikavimas portale „Pasaulio lietuvis“	V. Ragaišienė	Portalui „Pasaulio lietuvis“ parengta 11 lituanistikos sklaidos publikacijų, skirtų užsienyje gyvenantiems lietuviams. Pagrindinės publikacijų temos: skyrybos naujovės, lietuvių kalba elektroninėje erdvėje, publikacijos apie tarmes, leidinių pristatymas, įdomybės ir aktualijos.	2020	1934,39